

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф. на по године 3 ф. на четврт
године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т З А П О Л И Т И К У И К Њ И Ж Е В Н О С Т .

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

„Глас Црногорца“ стаје:

За Црну Гору:

На годину ф. 4.

На по године . . ф. 2.

На четврт године ф. 1.

За Аустро-Угарску Босну и Херцеговину:

На годину ф. 6.

На по године . . ф. 3.

На четврт године ф. 1. 50 нов.

За све остале земље:

На годину франака у злату 20.

На по године „ „ „ 10.

На четврт год. „ „ „ 5.

АДМИНИСТРАЦИЈА „ГЛ. ЦРНОГОРЦА.“

НА ИЗМАКУ ГОД. 1895.

Црна Гора, која се налази тек у по-
четку свог унутрашњег економског и про-
свјетског развоја, може са задовољством
погледати на годину, с којом се растајемо.

Да најприје погледамо главне изворе
народног доброблаћа. Нада све скупа уз-
мемо, род земље је био ове године изнад
средњег. Озимна жита у опће су била
добра, а кукуруз ако је пострадао од суше
на јужнијем крајевима, родио је на сјевер-
нијем, који су удаљенији од мора. По и
кад најбоље земља роди, да немамо стоке,
не би се могло говорити о народном до-
броблаћу, а ове године је наше сточар-
ство, у ком је најјача наша економна
снага, лијепо напредовало. Цијене стоке
на нашим пазарима нијесу биле повољ-
не, али се доста извозило у Италију, на
Малту и у Марсељ, и овај извоз преко
мора све више напредује.

У обзиру трговинскоме Црна Гора
се до сада мало користила са својим лу-
кама на мору. Колски пут од Бара преко
Сутормана одавна је ограђен, али му је
Скадарско језеро прекидало свезу са оста-
лом мрежом наших путева. С тога је ове
године отпочет рад на путу с Вира на Ри-
јеку, који ће ставити у непосредну свезу
барску луку са главнијем трговинским
напијем средиштима.

Осим тога, ове године је Висока Порта
озбиљно приступила извршењу конвенције
о регулирању Бојане и пловидбе по њој.
Тако се раствара и други слободан пут нашој
трговини, и ми ћемо се моћи све више кори-
стовати нашим лукама, које нам раства-
рају путеве по мору са уговорнијем
државама, особито са блиском Италијом.
Успјех у Бојанском питању дао је повода
те је већ основано парабродско друштво
у Подгорици, за пловидбу на Скадарском
језеру и Бојани, које ће вјерује године пло-
видбу отпочети.

Нови трговински уговор са Србијом,
који већ неће требати сваке године пона-
вљати, јер је без рока, отвара пут извозу
наше рибе и уља у Србију, гдје ови наши
производи добро пролазе.

А нова поштанска конвенција са
Аустро-Угарском омогућила је бржу кому-
никацију Црне Горе са свијем државама.
Не само да сваки дан дилиџенца ради
између Котора и Цетиња, него дилиџенца
спаја Никшић и Подгорицу са Цетињем.

И ово се постигло све ове године
на пољу унапређивања наше трговине и
комуникација.

Али ће година, која истиче, остати
епохаљном у историји нашој са установе
стајаће војске, којој је ове године основ
уаарен. Црногорци су сви војници, и њима
до сада није требала школа, јер су се
они у војевању вјежбали скоро сваки дан
на бојном пољу. Али последице берлинског
уговора, Црна Гора се нашла у савијем
новијем приликама, које су прекинуле оно
старо школовање. И за то је одавна била
брига Његовог Височанства Господара, да
Црногорце, којима је војинство у крви и
у духу, школује за ратовање, као што се
војске по осталијем државама школују.
Та се мисао нашега Господара ове године
остварила, и у Подгорици је отворена подо-
фициска школа, која добријем успјехом у
велике ради, и на њој биће први сазив
младијех Црногораца, за које се на Цети-
њу почела градити прва касарна црно-
горска.

Ова нова установа осим што ће дати
Црној Гори јевропски образовању војску,
која ће се поред тога одликовати урођени-
јем духом војничким и наслијеђенијем
јунаштвом црногорским, отвара нашем
младом нараштају врата бољој будућности,
и народном доброблаћу нов извор, јер је
служба војничка тако удешена да радна
снага народна не може штетовати.

Поред овог преображаја наше војске,
остало је на Руској ново оружје, чим је
удвостручена ратна снага наша. Овај дар
Његовог Величанства младога Цара Николе
потпуно оправдава оно ријечи Његовог
Височанства Кијаз Николе, којима је тје-
нио Црногорце поражене смрћу Цара
Александра III-га, да ако Он губи свог
личног интимног пријатеља, Црна Гора
добива у његовом наследику новог свог
заштитника.

Ово преоруђење војске и љезино
наоружање разбудило је у Црној Гори
велико одушевљење и поуздање у бољу
будућност народну.

Ако смо прошлу годину завршили у
жалости за Великим Царем, који је на-
шега Господара прогласио јединијем
својијем пријатељем, прва година
царевања његовог Наследица Николе II-га,
показала је, да је Русија у младоме Цару
добила вјерног извршиоца словенске поли-
тике блаженопочившег Његовог Оца.

Спремну и снажену изнутра, а с
поља удружену са Француском, ми смо
видјели ове године Русију под управом
младог Цара гдје се лаћа свуда активне по-
литике, коју толикијем успјехом води нови
министар иностранијех дјела Кијаз Лоба-
нов-Ростовски.

Њемачка, која је била засновала
тројни савез противу Русије и Француске,
у току ове године приступа у свијем међу-
народнијем питањима Русији и Француској.

Турска, која је била на раскршћу
између тројног и двојног савеза, у јер-
менском питању познала је своје прија-
теље. Одлучна политика Русије учинила
је безпредметном интервенцију ратног бро-
долова великијех сила и затупила оштрицу
кризе у Цариграду, сачувавши тако мир
на истоку и интегритет Турске.

Тако се моћ Русије из дјела пока-
зала ове године у међународнијем одно-
сима како није никада прије.

Савезница Русије, француска репу-
блика, током ове године показала је, да
јој не може шкодити моћи и угледу међу
народном унутрашње промјене ни на пре-

сједничкој столици, ни на влади. Цео народ
Француски остаје постојано вјеран политици
обједолањеној у Кронштату и Тулону, што
више ове године у парламенту француско-
ме пријатељство руско-француско било је
проглашено у парламенту францускоме са
министарске столице савезом руско-фран-
цускијем.

Све ово доприноси да се са задо-
вољством растајемо са овом годином, и да у
љезинијем плодима гледамо јамство за
бољу будућност нашег државног живота и
цјелога српског народа.

Наш Владалачки Дом био је ове
године у жалости, која још траје, за Вели-
ком Војвоткињом Станом, Мајком Његовог
Височанства Кијаз Николе. Њезина смрт
тешко је ранила њезно Синовље срце
Кијаз-Пјесника, али ниједна српска мајка
још није умирала срећнија и задовољнија
од ње, његоване топло Синовљом љубави,
и окружене чилом унућају, узданицом Црне
Горе, што је морало блажити велики Синов-
љин бол, колико и у сачување у Његовој
жалости цијеле Црне Горе и пријатељски-
јех окружењих глава.

Тај облачак, што се био надвио над
нашијем Владалачкијем Домом, без кога
није небо ниједне куће, разгони здравље
што се сија са чела сваког члана Висо-
чанствене Породице.

Нека Свемогући Бог уздржи то здра-
вље, у које Црногорци гледају јамство
своје боље будућности; и са том жељом,
на растанку са старом годином, честитамо
Црној Гори срећнију и у свему бирићет-
нију нову годину.

† Д-р МИХАИЛ КЛАЈИЋ.

У Задру је умро 3 јануара по нов.
кал. један од највијештијех политичкијех
људи међу аустроједијем Словенима и вођа
умјерене хрватске народне странке у Дал-
мацији, др М. Клајић.

Д-р М. Клајић родио се у Дубров-
нику г. 1829 од оца поморског капетана
и власника бродова из Конавала. Прве је
науке свршио у родном мјесту, а пошто
му се родитељи преселили на Ливорно г.
1844, млади Клајић доврши своје образо-
вање на универзитету у Павови, гдје по-
стаде доктором математике г. 1853. Одма
за тим положи професорски испит у Вечу
и отпоче професорску службу у задарској
гимназији, у којој је био управитељ други
дубровничан, славни Пулић, под којим је
задарска гимназија била добила велики
углед. Ту су била још два брата Данила,
др Иван и др Франо, из сјетскијех
Каптеља, Гргуревић из Дубровника, Во-
дић с Брача, Нодио из Сплета, све људи,
који су могли на сваком универзитету
предавати, а новорађајућим се народнијем
духом заданути.

Г. 1861 Клајић етуна на политичко
поље као заступник на далматинском сабо-
ру, у ком је било у све тринајест народ-
нијех заступника противу италијанско-
аутономне већине. Ове народне заступ-
нике изабрали су великом већином право-
славни Срби, и међу њима су били већ
покојни Владика Кнежевић, Стефан Љуби-
ну, Крсто Кулинић и кнез Ђорђе Војино-
вић, све добро познати Срби.

Кашије, када надвлада католичка по-
повијина на политичком пољу под водством
д-ра Павловића, нечезе слога између
Срба и Хрвата, коју је до тада пропови-
једао народни орган „Народни Лист“ под
управом проф. Нодио, али је др Клајић
до последњег свог дана за њом чезнуо, и
при последњим изборима доживио је, да
је он у Конавалима био изабран помоћу
српскијех гласова из Цавтата противу
једнога попа, а српски заступник Пуђеви
у Шибенику помоћу умјеренијех Хрвата.
То приближавање између Срба и Хрвата-

Претплата шаље се поштанском
упутницом непосредно админи-
страцији „Гл. Црног.“ на Цетиње,
или отирањим новина на
коју драго пошту; а коме је на-
ручије, може се претплатити
код г. *Петра Рамадиновића*, квалж.
цри. агента у Котору. Допиши се
шпиљу уредништву Рукописи се
не враћају.

За огласе плаћа се, по простору
који заузму из петита Т, новчића
од реда за први пут, а за сваки
даљи пут по 5 новчића. За огласе
веће и на дуже пријеме попу-
шта се.

било је понајвише његово дјело, и ми
смо се могли надати добром успјеху те
његове патриотске тежње, јер је као човек
образовау у Италији баш онда када су у
Италији сви велики умови радили за осло-
бођење и уједињење Италије, потпуно схва-
ћао велико начело народности и позив
правага патриоте; и као такав никад се
није омрадио Србима, јер је у души био ко-
лико Хрват толико и Србин.

За то је поповијина са частнијем
изузетцима противу њега очајну борбу
водила. Његови противници пребацивали
су му опортунизам; али сваки мудри вођ
народни, који није кадар да својом војском
ствара прилике, мора да рачуна приликама
у којима се налази, иначе прелази у дон-
кишотство.

Клајић је и у бечком рајхерату са
достојанством представљао Далмацију, и ту
стекао великог угледа како код осталијех
Словена, тако и у владинијем круговима,
те је баш мало прије смрти био наимено-
ван за пресједника далматинског сабора,
које су мјесто до сада заузимали редом
покојни Шпиро Петровић, Стефан Љу-
биша, па кнез Ђорђе Војиновић.

Смрћу Клајићевом народна је ствар
у Далмацији, особито жељено приближење
Срба и Хрвата, претријело велики удар,
али се надамо, да ће угледно коло обра-
зованијех људи, које је он окупио, наста-
вити то патриотско дјело.

Мртво тијело покојниково пренешено
је из Задра у Дубровник, гдје га је родно
мјесто са великијем почастима и искрени-
јем сузама у гроб спустило.

Нека му је лака родна земља, којој
је на част служио!

ДОПИСИ.

Пелев-Бријег (Братоножићи), 11 децем-
бра 1895 год. — († Сердар В у к о М и л о ш
и с в.) — Као телеграфском жицом разнио
се глас, да се 10 ов. мј., рано из јутра,
преселио у вјешност познати јунак и човек,
стари братоношки сердар, Вуко Милошев.

Истина, он је већ био остарао —
преживио је био скоро један читави вијек,
али својим примјерним јунаштвом, својом
правичношћу, својом богатом речитошћу,
којом је увијек само јунаштво и љубав к
отачбини истицао — и несеканом љубави
к своме племену, толико је пошто-
вање био стекао код овамошњег народа,
да његова дубока старост ни мало није
смела, а да се не укопа онако, како би се
укопао кад му је било 30 година.

У поћелу, 10 ов. мј. цијели су дан
покајнице долазили, да по обичају оплачу
„доброга стрика Вука.“

Сутри дан у јутро, тек сунце бијаше
огријало, а лелек многобројних покајница
одекиваше са свију страна. Села у Бра-
тоножиће не бијаше остало одакле у вели-
ком броју не иђаху покајнице; бијаше их
из Куча, а и из Васојевића.

Око 11 сати прије подна надзиратељ
братоношки дон Митар Симиновић са још
три мјесна свештеника, у свештеничким
одеждама, пошли су пред мртвачким сан-
дуком, а с једне и с друге стране сандука
ишла је једна чета војника под оружјем,
а за овима преко 600 друга другог на-
рода.

Послије упоја и литургије, над мрт-
вим тијелом покојниковим, учитељ брато-
ношки госн. Лука II. Кужић изговорио је
сходну ријеч, ње је у кратким потезима
изнио живот и рад старог Сердара. Говор
и тужна свечаност свршила се жалосним
лелеком.

Што је овај старац урадио и су што
је стекао тако уважење и поштовање код
свога племена дуго би било онимеват, то
би значило описати живот његов, а то
мене као странцу, није могуће, али ипак,
по казивању најпознатијих људи овога
племена, чини ми се за дужност, у најкра-
ћим потезима, изијети неколике цртице
из његова дугога и заслужног живота.

Сјећах се кад ми сам покојник при-
чао да добро памти, кад му оца, Милоша
Митрова, праћаху рођаци а и он с њима
у војсци великога Карађорђа, да се са
осталом браћом Србима бори за уједињење
Српства; а добро памћаше кад му стри-
чеви развијаху барјаке Карађорђево, које

му отац тога истога пута бијаше дошао. По томе, он се родио у почетку г. 1800.

Врло је раво остао без оба своја родитеља, те је тако млади Вуко, као сироче растао уза свог стрица Сура Митрова кнеза братоношког, који га је, по казивању истог Сердара, држао боље него исте своје синове.

То је било оно жалосно доба наше историје, када се браћа крвљаху међу собом; онда кад готово међу сва браства у Црну Гору биваху међусобни бојеви. У једном од таквих бојева погине од Вукове пушке један од 4 јуначна брата крваве куће Марнића из Васојевића, после којег се, заузимањем истог Вука, као момчета, учини мир између Братоножића, Куча и Васојевића; него крвави три брата Марнића, којијема нико дужан није остао, не гледаше на то, већ из бусије разнесоше сеницијима преи кнеза Сура Митрова. „Остадох тако премлад — имађаше обичај сам сердар да рече — без није никога.“

Имао је тада око 20 година. Али како је и онда млад био цијељен и уважен и какав је глас имао и онда у ове крајеве најбоље се води по томе: што је од увече, — од кад му је стриц погинуо, до у јутру до подне, до кад је ударио на витешку кућу Марнића, — на свој позив скупио готово цијелога Куча и Братоножића.

Послије куле Марнића он бијаше најстарији преставник, не само витешке куће Митровића, него цијелог јуначког браства Пејовића.

Онда Братоножићи бијашу за себе, а како причају и увијек до Вука Милошева; он је први понио дапак Господарима Црногорским, а пријед њега никад нико никоме. Турци су их арази, пленивали, али данка никад узимали нијесу. Вуко је по напљетству тада припадало кнежевство, него овај витешки ум, причају ми и тада је говорио: „кнежевство треба да мре са стриком Суром, за мене је нешто друго и тијем дружијем ако се не одржим с овом шаком Братоножића међу силним племенима, која су не околила, с кнежеством нећу заоста.“

Још и док му је био стриц жив он је кријући од њега и од свакога ишао на Цетиње и с особитим поносом причао да је љубио руку светог Петра. Сад кад је остао без старијег над собом, кад га нико није сметао, кад је на прво мјесто имао да одговара за племе, окупи неколико најодабранијих момака братоношких, па у пркос пријетехи Куча и Турака странпутице пође на Цетиње; пољуби руку владци Петру другоме и затражи његову заштиту.

Овај га велики ум познаде као момка одважна, јуначна и да много може учинити и дадне му том приликом капетанство не само над Братоножићима него и над свим оним другима оближњим племенима који шћену да су с Црном Гором и Владичици.

Тада почињу тешки дани капетана Вука. Колико је овај велики јунак претрпљено не само од Куча и других околних племена у међусобним зајевницама, него и од саме ближе му браће, то не знам колико простор да имамо слободан у овом цијељеном листу, не би умјо описати.

Тада је у Братоножиће било као никад по тада доста велики број све једнаких људи, извреније јунака и неспретних карактера. Вуку је била задаћа да им не допусти да сваки ради по својој вољи оно што се којему допада, а колико

га је мукетало мјарећи их, ублажавајући их, кротећи их, присвајајући их ка Господару и к Црној Гори, то сами Бог знаде, он и они који су још живи и о томе причају. Ово је најзначајнији дио Вукова живота, у њему има највише својих заслуга, Читавау ће историју имати да напише овај, који буде, у прилог опште наше историје, изучавао историју овога јуначког племена, а протагониста тога периода биће Вуко са још приличним бројем заоста врсних јунака доба Вукова, којијема, овом приликом, није мјеста овје имена им спомињати.

Најплеменитија црта Вукова рада то је био његов помирљиви дух. Није се никад умиру учинио у оближња племена: Куче и Васојевиће је Вуко није у најпрве играо улогу. Чак и у Ровца и у Морачу ишао је да мири међу собом завађена браства; тамо је и стекао његовог омиљеног побратима чувенога Милована Мишанина. А како је био понешен за мир, за слогу, за суз међу браћом најбоље се може вијети из овог случаја.

Кисељница и Пелев-бријег, то су два села у Братоножиће најближа и по крви и по положају једно другоме. Завадила су се била око једне горе и дошло је било да се међу собом покољу. Вуко их је мирно, али залуду нијесу га шћели послушати. Најпоније закауку се на оружје и најближњи рођаци Вукови јурну на Кисељичане пушкама у руке. Вуко није могао ни молбом, ни пријетњом на чак ни толиком своје обуставити, а није могао на браћу лично ни издати, па је онда сам из гласа знао најстаријег од кисељичана, Милована Радојева, и његове рођаке, кумљећи их: „У име Господарево удри те мојом пушком.“ Ови су га послушали и убили му из затвора најбоље 4—5 најближњих рођака, а он је то све гледао с једнога бријега и давао им афериме.

Колико је иза тога страдао тешко је изказати; доста је то да тој е био повод да на Цетиње и да у Братоножиће додесе први пут на братоношку главу шћак црногорски и на кој златни капетански грб књаза Данила над Братоножићима, и оним дијелом Куча који је био у књаза. Што је послје било с Вуком то је дуго описивати. Иза тога је највише мука трпљено од Куча и неспретног турског мита које му није дало мирно судити у Братоножиће; а како је сам лично био вјеран и одан кући Петровића најбоље се види по томе: што је, — чим је опазно да су почели у Братоножиће долазити турски мита и да му се пријети у самоме његовом мјесту, да ће га убити и да ће му се кућа ископати, ако с Братоножићима не пође у Скадар, — отишао је са неколико вјерних јунака братоношких на Цетиње; казао Господару све што се догађа и каква опасност грози не само њему лично, него и свијема онијема, који су с њим дошли и њиховим фамилијама. Господар му је онда допустио да иде, али под условом да, чим се враги из Скадра дође с даровима на Цетиње. Тако је и било, само што је својом речитошћу (у којој није равна имао, како причају, на ове стране, а то ће посвједочити и сваки онај који је икад имао прилике да с њим збори,) убједио и све оне друге који су на Скадар били, да с њим пођу на Цетиње, је је сам подигао жртвеник на који је примио на срамоту примљене турске дарове. Иза тога долази бој с Кучима по неколико пута, али најнажнији су два боја у Ножицу, кад га издадоше горњи

Братоножићи, бојеви који су дали повода кучкој похари.

Како је био вјешт као судија и срећан као војсковођа најбоље се можеш увијек из приче с реда којег било Братоножића. Да га питаш за који ти драго спор, рекао ти би: „да не би вјештине Вука Милошева, Бог зна шташе ли се без крви разминути.“ А да га питаш, како побједисте тада и тада, а мало ве било, одговорио ти се би: „Старом срећом Вука Милошева и његове куће, а радећи сваки војник онако како Вуко рађаше.“

Причају ми, кад се Колашин похарао, да је прије зоре окупио наједно сву војску којом је заповиједио; изговорио тако на сакупу неколико ријечи: како ће се борити у престојећем боју, па да се не орамоте пред војском Миљановом, Новицином и Милисавовом. Пошто је свршио говор пробрао је неколико војника и повео их за собом у један поток рекавши им: „Који се гођ од вас доведе не мисли повратити с турском главом у руке или с ранама него ми се здраво врати натраг нека зна да ћу му опрегачу објесити, и који се у то не узда нека остане овје да сједи моју му рјеч дајем никад га за преткорит ја нећу, а ја пак ако се доведе вратим здраво без турске главе, реците ми слободно да сте бољи него ја и пред свом војском разгласите да је Вуко Милошев за опрегачу а не за сабљу.“ И збиља сваки од онијех те су били издвојени који није погинуо, у вече се повратио с турском главом; а Вуко у прве војнике ускочио је у сред вароши, па онда уред турске куће и из ње изио главу бираног колашинца, и тако дао примјер војсци, која је кроз кратко вријеме, одушевљена примјером свега старешине, заплала варош. (Њему је с његовом војском било одређено на варош да удари.)

У опште у бојевима имао је то начело да увијек буде у прве војнике, тако како га нико преткорити неће да није игђе у бој први био.

Први пут је посјекао турску главу у Драч на врх Подгорице онда када су Владика и Ивановић ударили на Подгорицу, па већ од тада све до данас је је год било боја свудје је допр'о. Чак и на Граховца допр'о би да га није књаз Данило, који га одвјећ волио, код себе у Вајнице оставио све док је стигао весели глас да је побједа добијена. У овоме потоњем рату и ако није могао због испреламаних ногу и осушених рука међу прве војнике бити, ипак, причају да је ваљао колико по један својим сокољем и нагоњем војника на јунаштво.

Имао је два сина и оба су му погинула у овом потоњем рату, али му у војсци није нико за њима сузе могао вијети, а кад га је ко питао, како је и може ли синове прежалити, одговарао би: „Јако ми их је, синко, прегорети, пали су на поште ни међан за Господара и за отаџбину, Богу хвала што сам их имао да погину, а како би ја овако кљаст и сунграт сачувао образ да ми њих није било... Хвала им? Од рана у врат које је 62 године добио у Врда осушили су му се и дотле израђиване обадвије руке, а од рана у другим бојевима добивених изгубио је био екост и снагу у ногама; јер у бојевима био је тако не талашан пред пушком да је готово у сваком боју у којему је било као војник било као старешина учествовао бивао рањен, али с друге стране био

је сретан што је од сваке брзо здравно и ако су све његове ране биле тешке и опасне. Већи дио својих рана, казују ми да је сам видао, сам вадио зрна, кости и сам сјекао загнојеле ране и то увјек преко чибука. Кад би га ко питао зашто не баци чибук кад око рана ради, одговарао је: „За то што и мене боли као другог чојка, па да ми није чибука би ми могло утећи да се орамотим, а овако кад ми мукет одоле гризем чибук, па нико не зна е сам онда стио јаокати.“

Ето у кратким потезима цео живот сердара Вука Милошева којијем је заоста и заслужио да га Братоножићи онако свечано укупају и најпослије да му онако једногласно кликну: „Јако ти добри наш стрико и сердаре црна земља била.“

Оволико за сад а у будуће право би било опширно описати живот овог доброг старца, а то чека онога који и њега и његов живот познаје.

Један од присутних.

Љешанска нахија (Пророк Данило), 17 децембра 1895 год. — У племенима, која су удаљенија од наших вароши, ријетко се обавља по која свечаност. Бива да протече и по која година, а да наши селаци не учествују заједнички ни при једној свечаности. Ово слабо утиче по друштвени живот и образовање, будући су скупштине од особитој утицаја по народно благостање, т. ј. на скупштинама се утемељује међусобна слога у свим општинским питањима, и развија узајамна љубав, особито кад се скупштина изазове њеким општим одушевљењем. С тога је управа наше основне школе ријешила, да се редовно на пророка Данила — на данашњи дан држи родитељски скуп, којим ће се начинити и што свечаније прослављати имен дан Његовог Височанства Престолонаследника Данила. Речена прослава отпочела је с овом годином. Њеколико дана раније управа наше осп. школе извијести писмено наше главаре о овом свом ријешењу, позивајући их у исто вријеме на ову општу свечаност. Родитељи љакви позвани су били преко ученика. Овај је предлог драговољно усвојен, што се је засвједочило присуством свију наших војничких и грађанских старјешина и великим бројем народа. Најприје се је пошло у цркву, гдје се народ заједнички топлим молитвама молио Богу за здравље и дуг живот Његовог Височанства Престолонаследника Данила. Богданству службу са благодарешћем одужио је свештеник г. Јован З. Вукчевић. Из прве се пошло у школу, где је управ. учитељ госп. Митар С. Вукчевић укратко објаснио народу значај данашње свечаности, па свршетку чега је народ у три пут кликао: „живио Његово Височанство Престолонаследник Данило!“ — По овом су ученици отијевали „Наследниково коло.“

Сад се је обратила пажња љаквим родитељима читањем ученичких биљешака за новембар, послје чега је г. учитељ Буру Радуновић, читао Школки Законик од 1 до 31 §., којег су пратила пужна тумачења. За овим је г. Митар С. Вукчевић држао подужи говор о религиозно-моралном васпитању родитељском. Говор је био врло поучан и лако разумљив, да се народ као опшјен закио и највећом га пажњом саслушао, чему је на свршетку и дао своје признање. На свршетку говора ученици старијих разреда отијевали су:

Морска обала није боља од осталијех граница, јер је много удаљена од главног средишта земље, и тако губи осјетљиво економску вриједност. Своје Шинкол и Одињ, као поморске луке, наоде се на крајњем југу књажевине и услед неприроднијех граница са двије стране изложене су турском напајањима, а насељене су становништвом не толико пријатељским Црногорцима. Докле Црна Гора не добије земљиште између Међуречја и Скадарског језера, од овог новог добитка неће никад имати праве користи, и за то Бар има највише изгледа, да ће постати луком црногорском. Истина непосредно се околна њена судара са аустријским земљиштом; али свакако је сусједство Аустрије боље него ли Турске, а осим тога Бар је ближи језгри земље. Од неколико година је везан колекијем путем са Вирпазаром на Скадарском језеру. Може бити да ће једном постати опасан такмац источно-јадрапскијем лукама, кад његов пространи затон буде уређен и молима заклоњен, и кад црногорска жељезница с турско-српском мрежом буде у свези. Ипак ови планови припадају скромнијем жељама, и изгледа да је њихово остварење још далеко. Данас је барски пристан још врло миран, јер се није још одомаћило живљи промет. На сваки начин црногорска обала садашња није никаква накнада за право пристаниште књажевине, Боку Которску, преко које још вазада иде већи дио њезиног увоза и извоза. Ма да стрме планине сметају промету, и ма да је плато, у које свршују, најкаменитији крај Црне Горе, ипак се не само овај предјел него цијела Црна Гора има сматрати као залеђе Боке Которске, гдје долазе путеви из унутрашњости. Али

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

СРПСКОМ МОРУ....

Твоји су ми вали море
Пјесму ону исцјевали,
Што Никола, Вођ горштака,
У твоја је њедра сали.

Та ми пјесма веселила
Душу моју, груди моје,
И ја виђех — ко дужд некад —
Књаз Адрију вјенчао је.

Ал та слика фантазије
У брзо ми море мину,
Облаци се наднесоше
На Дунаво и на Дрину.

Малене су груди, које
Ти слободно љубиш море,
И другим би цјелов дао,
Кад кроз тавне српске горе —

Хорила би с' пјесма дивна
Слоге српске са олгара,
Кад би било патриотског
У срцима виша жара.

Ој Адријо... српска некад,
Бацај вале страшне сада,
Душман српски у дубине
Твоје вјечно нека пада.

Зрак слободе у дубине
С Црне Горе што ти сјаје,
Нек разнесе глас: „Адрију
Књаз Никола да вјенчаје.“

Милан.

ПРИРОДНЕ И ПОЛИТИЧКЕ ГРАНИЦЕ ЦРНЕ ГОРЕ.

Од д-ра Курта Хасерта.

(Свршетак.)

Највише се презираше природнијех услова и самовоља показала у потезању границе на југо-истоку. Ту живе не крвни пријатељи црногорски Арнаути, и пошто се Црној Гори уступило албанско земљиште, имала се бар граница повући извидом албанскијех алпа и долином Цијевне, да буду Црногорци мирни са стране овијех сусједа. Туда владају прилике грђе него у Африци, без икакве власти. И таквијем елементом хтјело се Црну Гору усећити. И кад су Црногорци хтјели посјетити Плато и Гусиње, били су одбијени великијем губитком, те три таквој немоћи Порте великијем силама није преоставало друго, него да Црној Гори даду у накнаду Одињ. Отда је порасло непријатељство и неповољно српско-турско, те границом од Војане до Берана влада највећа несигурност, као нигдје друго на Балканском полуострву.

Пограничне распре неће лако свршити, јер Арнаути, свјестни своје снаге, против се разграничавању, и г. 1893 отворено се опиријеше, кад је турско-црногорска погранична комисија хтјела да своје одлуке у дјело приведе. Малисори заговорили су цијевнини кланац, и успркос свијем преговорима ствари стоје исто као у јулу 1892. Уека, дубоко у црногорски предјел засијечена Ржанска долина припада још Турцима, који као самопосједиоци околних висова пријете Лимској долини, животном услову васојевићке нахије. А природни услови и саобраштајни односи позана око

„Ком младих у жилах...“ Послије овога неколико ученика декламовали су неке сходне декламирације, које је редовно пратио хор старијих ученика пјевањем родољубивих пјесама. На свршетку ове скромне свечаности ученици су отпјевали црногорску химну, коју је народ стојећи саслушао, и на свршетку у три пута клицао: „живио Господар!“

Приликом ове свечаности главари су увјерили наше учитеље о свом особитом задовољству на оваквим њиховим предлозима и установама, изразивши им на исто мјесто лијепу захвалу, надајући се и препоручивши им, да се строго држе овога реда, и да настоје, да се и другим приликама држе овакве свечаности и скупови, чему ће се и они са народом најодушевљеније одазивати. — Би добро било кад би учитељи и по друге племенита црногорских осн. школа установили овакав ред, и што свечаније прослављали опште народне свечаности, од куд би народ уживао плод врло плодотворних пошљедица по благостање његово.

—р—

Књижевност, умјетност и просвјета.

БОГОСЛОВИЈА ЦЕТИЊСКА.

Ове године прослављене су на Цетиње двије двадесетогодишњице — двадесетогодишњица увођења у Црну Гору телеграфа и двадесетогодишњица женског института Царице Марије.

Дивне су то прославе и мило је о њима читати; но грота је што се није споменуло још о једноме заводу, којему је протекло 25 година, од како је основан; а којему се не може одрећи, да није одлучио, па и данас служи, отличну службу својој Господару и домовини — то је Цетињска Богословија, која је основана на Цетињу 1869 године.

Тај завод дао је Црној Гори много отличних службеника, по свијема готово државним службама. Од њих имамо заступника у иностранству, војничких командира, окружних и племенских катедана, отличних свештеника и учитеља, професора, па и књижевника и pjesника.

У вријеме потоњег црногорско-турског рата многи богословци показали су се као отлични јунаци, а неки су и главу своју на бојно поље оставили; а неки су опет у вријеме истога рата саслужили државни отлично разне службе, по војничкој потреби.

Истина тај завод није непрестано живио од како је основан, па до данас, него је 1876 године, због рата, затворен; па је после по потреби отварао и затварао, те је и сад у потоњем вријеме отворен, те још непрестано даје своје Господару и домовини отличних службеника, за које и ако се не може потпуно рећи да су први; али може мирне савјести, да су међу првијема.

Ко год познаје богословце цетињске од почетка, па и даље, сјетиће се онга изванредног труда, који су они полагали, да успију у науци. Ништа мањи труд су полагали, да речемо са малим изузетком, и у служби својој, пошто су постали чиновници.

О труду њихову и учењу привешћу сад овђе само двије биљешке из цетињ-

скога листа „Црногорца“ од године 1871, број 23. Та биљешка гласи овако:

„Са задовољством и похвалом морамо се изразити о успјеху, који се показао и ове године у нашој Богословији. Доста, кад се узме у обзир, да наши Богослови долазе у Богословију пошто сврше само четирп разреда основне школе, онда се мора признати да ученици напредак свакога изненађује. Нема код њих учења ријечи, које сјутра могу већ изјетрити, него све бива са разумијевањем, које је најбоља свједочба о разумијевању мишљења њихова. Видећи овај успјех тешко нам је вјеровати, да је бољи и онђе, где ђаци и спремноји, са вишим школама, долазе у Богословију.“

Године 1872 свршио је учење први упис богословаца цетињских. О испиту те године читамо у „Црногорцу“ од 1872 год., број 25, следеће:

„У прошли понедјелник почео је, а у уторак свршен је годишњи испит у Богословији и то са најбољим успјехом у сва три разреда. Доста ни мало непрећерујемо кад кажемо, да је риједак завод у којем се сви ученици тако приближно изједначају припремањем и успјехом. Утрећем разреду све је сам одличан ученик. Присуствујући испиту нијесмо чули ни једно постављено питање, на које нијесу питааи одмах одговорили са особитом лакошћу, разумијевањем и готовошћу. Млада просвјета црногорска може се дичити са овим заводом својим, који јој већ ове године даје неколико добријех учитеља и свештеника. Њ. В. Квиз и Господар, који је испиту присуствовао, са задовољством се изразио о успјеху и захвали г. г. учитељима на труду.“

Богословци цетињски не само што су се трудили да успију у науци, која им се предаје, него су њихове жеље за просвјетом и даље одиле; те су они, још као ђаци, основали књижевно друштво. О томе читамо у „Црногорцу“, број 12, од 1872 године, следеће:

„Предпрошле неђеље установили су овдашњи богословци књижевно друштво под именом „Црногорски Борац.“ Циљ је овога друштва, да се усаврши на пољу умном, просвјетном и књижевном онијем путем, као што су то чинили друга таква друштва „Преодница“ и т. д. До сада су се држале три сјединице на којима је њих више младих читало своје оригиналне саставке и преводе. Показује се код младих особита воља к раду на пољу просвјетном. Ми се веома радујемо томе појаву код младих Црногораца, — јер то показује да су они јаснији своје садашње задаће и будућег положаја свога.“

Ово нам показује још јасније што су били богословци цетињски и куд су они тежили још као ђаци. И ако ово њихово књижевно друштво није уздржало Бог зна што, опет они су основали прво књижевно друштво у Црној Гори и показали, да треба, да се ради. Нећу за сад опширније.

Намјерам сам написати колико је могуће опширније извјештај о овоме велезаслужном, првоме, средњем просвјетном заводу у Црној Гори; па зато молим свакојега мога друга богословца, како прве тако и доцније, да ми пошаљу какву успоменицу на овај наш дични завод, како би овај мој рад могао бити што потпунији.

У лцињ, 12 децембра 1895.

Марко Драговић.

„САДАШЊИ СРБИН.“

Che se la voce sua sarà molesta
Nel primo gusto, vital nutrimento
Lascierà poi quando sarà digesta.

Dante.

(Свршетак).

Култура српског народа у средњем вијеку бјеше у сваком погледу обилата; хуманизам, што диге из Душановог законика, пама у кодексу ниједног јевропског народа ондашњег доба; српска је питања старија него у многијех данас великијех јевропских народа; српски језик на истоку је тако уважен био, да су га Турци у међународнијем односима употребљавали све до Лудвика XIV, кад је француски језик за опште дипломатски усвојен.

Успомена на ту прошлост рађа у Србину тежњу и жељу за величином, а понос и охолост, што садашњем моралнијем и материјалнијем силама, са скрпитељним рукама, никако не одговарају, праве га смијешнијем пред туђијем свијетом тако да му се данас већ и Бугари смију.

Мјесто да расте, да снажнији и за напредни рад спремији бива, па у сваком погледу, што је његово да прикупила, српски народ, немощан на болесничкој постели, мора очима својима да гледа, како му зируди сусједи комад по комад његове старе тековине и имања развлаче и њоме се величају. Да, српски је народ болесник, и родољубивог Србина мора највећа брига и очајање да хвата, шта ће с њим бити!

Сузова борба за опстанак, која у ратовима кулминира, не може бити појава културног развића људског. Она је само периодична експлозија у такмачењу народа и није увијек ријешавајући фактор за успјехе у културној борби.

Смјелост, ратоборство и јунаштво српско, енергија и истрајност у борби за слободу српску, што мало њих од данас живећих народа у толикој мјери могу покати, приликама су нагомилане силе. Те силе данас, кад се све више чују гласови хуманизма, да ратове треба сасвијем укинути, све ће више од своје важности губити, и с тога их морамо у други вид прерушити. Стављајући их на привредно и културно поље, те силе ће поред велике даровитости српске тамо велику ријешавајућу улогу играти. Повјесница нас учи, да само они напредују, који су културно, интелектуално јачи и надмоћнији.

Словенска борба са Немцима најбоље тај процес освјетљава. Словени су испред њих увијек узмицали. Морали то и даље бити? А да Колумбо није Америку открио, што би од Словенства сад било, да су они милиони од романске и германске расе само на исток Јевропе били упућени, мјесто што су нови свијет населили? По та опасност није нестала, она што више из дана у дан све већма расте. „Drang nach Osten“ није празна фраза, већ на далеко бачена сјенка крупнијех догађаја. Ваците поглед само на најновије колоније у Босни и Херцеговини...

Крајње је дакле вријеме, да се оно мало језгровите и патриотске интелигенције српске на окупа нађе, па да се као једини позвано лекар посавјетује лијечењу тог великог болесника, и лијечење у своје руке узме. Ако добре воље и правог љубави буде, неће ни Божи благослов изостати.

У модерном културном врту за морално и тјелесно благостање људско само два циљета расту, а то су слобода и здравље, оно физично и умно здравље, и што код свију културнијех народа свему другом за извор и основу служи. Та два циљета савременије аждаје чувају и само их онај убрати може, који се рада, труда и напора на ни смрти не боји. Отресимо се дакле мемле од камена, да се као прегоаци и са та два циљета окитимо.

Родољубиви писац препоруча, да се укидају штинендије, а да се отварају добре школе, сваковрне: ратарске, запатлијске, трговачке и индустријске.

Може ли слога тамо бити, гдје рада нема, гдје већина о туђој музи хоће да живи, па о првенство и власт се отима? Само рад Србина спасава!

Препоруча да се стварају пјевачка и музикална друштва, која оплемењују душу, и приуговљавају за хармонију заједничког рада и за дисциплину.

Препоруча гимнастику. У нас има гимнастичкијех игара и вјежбања из старије доба толико, да би довољно било, кад би се интересе за њих у нашем народу пробудио. То су бацање камена с рамена, рвање, скакање, утркивање и т. д. Дакле треба стварати гимнастичка друштва.

Треба универзитет српски створити, на ком ће се много више постићи него ли шипањем младина у туђину.

Хигијени народној треба велику пажњу обратити. Црногорца физична снага кроз 500 година ужасно је трошена, а не видимо трага, да се за физично благостање њихово до сада бринуло; и за то је дивно чудо, како се црногорци сој до сада и тој мјери могао одржати. То исто видимо и у Србији, гдје у потоње вријеме српски сој најбржим кораком дегенерира; да и не говоримо о другејем српскијем крајевима, гдје је народ са свијем сам себи остављен и гдје га туђински зли уливи деморализацијом у попор пронасти гурају.

Од како наше задруге никоштина замијени, наш се живаљ налази у фази социјалног преображаја. И то је један узрок више, што је наш народ у потоње вријеме у већу оскудицу пао, што ужасно злијех пошљедица на његово физичко развиће има, јер се ложије храни. Писац наоди у томе један узрок, поред другејих, физично опадање и црногорског соја. Посјетице Црне Горе о Гуидулићевој и Ободској прослави врло је непријатно изненадио болешави изглед никодске омладине! Писац се боји, да ће брзо и у Црној Гори изгинути дивне јуначке силе, па позивље владу, да томе стане на пут хигијенскијем мјерама. Јер се ништа на ни људски материјал не даде добити до вијека, а да се о његовом физичном кријењењу и моралном напретку брига не води!

Хигијена како у државној администрацији, тако и у породици мора прво мјесто заузети.

Препорача да оставимо политику способнијем рукама, а све силе да уложимо на културно поље. Ту за свакога мјеста има, ту се највише користи и славе стећи може.

Данас нап се борити ваља с непријатељима наоружанијем од пете до главе снажнијем оружјем нове културе. Зар не чујете страшну тутавау, која пријети да нас у бездну старе?

1) Поштовани писац мисли, да је искључива хрпа у Црној Гори крпола. А то не стоји. Гдје је само млијеко од толиког сточарства? Може бити, напротив, да би се могло тврдити, да се нигдје више не једе месо него у Црној Гори.

Из овог прегледа ове знамените књиге већ се види, како је родољубиви писац немилостиво наше мане изнио наше ране дао опипати. То нас боли, ал боли и када се љепари лате ножева, да оперирају гњиле дјелове нашег тјјела, па ипак идемо по свијету тражити операторе, да оздравимо.

Код Срба је необично овако писање, али узмите само италијанску патриотску литературу, да видите како се немилостиво шибао италијански народ, кад су патриоти италијански стали да раде о његовом препорођењу. Али је те смјеле писце омладина италијанска дочекала и пратила као апостоле и пророке народне.

Che se la voce sua sarà molesta
Nel primo gusto, vital nutrimento
Lascierà poi quando sarà digesta. 2)

Само га ваља стрпљељиво саслушати, па размислити.

Т.

(За народни дар Милетићу.) Примили смо следећи позив:

Нема Србина, који не зна за свјетло име Дра Светозара Милетића.

Цио живот и рад Милетићев кретао се у кругу, који је нашем народу мио и драг. Нарочито рад на народно-државном аутономном пољу био му је обилат и плодан, а народу првступачан и користан.

Цио живот и рад његов свјетли необичном свјетлошћу и казује савременицама, да је у Српству један Светозар Милетић, а млађем нараштају пружа примјер, колико може један човек да учини добра роду свом.

Цио живот и рад његов отворена је књига, из које се ми често учимо, како ваља србовати и како треба радити — не за себе, но за све нас.

На догледу Милетићове седамдесетогодишњице, која пада 10 фебруара 1896, покрајну се народ српски у ови крајеве, да тог дана прослави ријетку славу лична сина свог и да свјетла образа изиђе на сусрет величини дана тог.

Па да би припреме за ту величанствену славу достојне биле великога Милетића и његова горостасна рада, није доста, да се загрије за ту славу сваки трећи и четврти од нас, него за ово дјело народно треба ватра одушевљења да пробие сво слојеве и редове народне, сва друштва и скупове, сваког Србина и Српкињу.

С тога је потписани одбор стао на чело том покрету, и као што је познато, одбор намјерава да оснује књижевно новинарско диоичко друштво „Братство“, којем је у првом реду задатак, да се народ откупом и издавањем Милетићевих умотвора у неколико одуки овом народном великану а после да то друштво и на други начин послужи српској књижи и новинарству.

Позивамо дакле и, да или уписом диоичка или прилогом за народни дар учествује у овом народном дјелу, из којег не би могла нити смјела изостати ни једна српска православна црквена општина, ни једна задруга, читаоница, новчани завод, пјевачко друштво, нити и један Србин, који љуби род свој, као што су то до сад већ и учинило поједине општине, читаонице, пјевачка друштва и многи појединци Срби родољуби.

Диоичка стаје 10 фор. и исплаћује се на један пут, а могу се уписати код потписаног одбора, код појединих чланова одборских и његових повјереника.

Рок уписивања диоичка је 1 јануар 1896 године.

Прилоге за народни дар Милетићу водиће „Братство“ одјељно и обрачунање јавно.

*

Толико нас је бар велики Милетић задужио и толико признања од нас заслужио! То тражи и омладина, а то иште од нас и српско поштење!

Како је 10 фебруар 1896 врло близу, то молимо, да по примјеру осталих родољуба и родољубивих српских установа, ступи у ред поштовача и пријатеља рада Дра Светозара Милетића и тим припомоћу, да се оствари истакнута племенита замисао.

Нови Сад, на Никољ-дан 1895.

ПРИВРЕМЕНИ ОДБОР

СРПСКОГ КЊИЖЕВНО-НОВИНАРСКОГ
ДИОИЧКОГ ДРУШТВА

„Братства.“

Чланови одбора: Др. Миша Михајловић, лекар у Срем. Карловцима. Др. Ђорђе Кривојевић, адвокат у Срем. Карловцима. Ђура Цвејић, адвокат у Вршцу. Др. Емил Гаврила, адвокат и гл. уредник „Заставе“ у Н. Саду. Павле Јовановић, уредник „Србобрана“ у Загребу. Др. Александар Роквић, адвокат у Митровици. Др. Антоније Богдановић, адвокат у Руми. Др. Светозар Петровић, адвокат у Вел. Бечке-реку. Поп Дамјан Прерадовић, парох у Голубиницима. Др. Миливоје Миладиновић, адвокат у Ст. Паазуви. Поп Божидар Попо-

1.) Swarz. — Rovinski. — Kreitel. Reiseskizzen aus Dalmatien und Montenegro. Aussaud 1888. — Gopcevic, Ober Albanien und seine Liga (1881.) — Lefarge, Le Lac de Skutari et la Bojane. Nonvels geographiques (1892.)

ваћ, парох у Н. Саду. Др. Јован Стајић, адвокат у Шаду. Јован Ђуричић-Ђорац, трговац и велепосједник у Руми. Јован Татић, инжењер у Руми. Милутин Везилић, трговац и посједник у Сентомашу. Сима Лукић Лазар, књижевник у Загребу. Др. Гага Авакумовић, адвокат у Земуну. Душан Стојић, учитељ у Сенту. Пера Попадић, управитељ „Српске Задруге“ у Н. Саду. Мита Рогудић, трговац у Иригу. Стеван Чавић, трговац у Тителу. Милан Георгијевић, посједник у Перлезу. Др. Жарко Миладиновић, адвокат у Руми. Пера Веселиновић, управитељ „Народне Задруге“ у Срем. Карловцима. Поп Стеван Миловић, парох у Иригу. Др. Платон Чуновић, адвокат у Новој Градишци. Светозар Николић, трговац у Маленцима. Др. Сава Путник, адв. кандидат у Белој Цркви. Сима Јелчић, трговац у Ст. Вечеју. Мита Ђорђевић, учитељ у срп. вишој дјевојачкој школи у Н. Саду.

СРПСКОМЕ НАРОДУ!*

Због немара и неслоге странака не образова се одбор из свију покрајина и странака, да прослави седамдесетогодишњицу народног мученика дра Светозара Милетића, као што је то омладина прила о. г. у свом прогласу на народ захтјевала.

10 фебруар на прагу је!

Ти народе српски, не смијеш допустити, да тај дан остане непримјењен у твојој повјесници, ти га мораш подићи до народног празника. Спремите се, дакле, сви и ви у највећем граду и ви у најмањем сеопету, да сваки према својим приликама прослави 10 фебруар достојно и свечано, како то одговара огромним заслугама дра великана и сиједог народног борца дра Светозара Милетића. Свако мјесто великог српства треба тога дана да носи карактер опште народне славе.

Радите, да вам не замјери садашњост, радите тако, да вас не осуди будућност!

Са збора срп. омладине, државног 10 децембра 1895 у Бечу.

Миливоје Бабић (Војводина). **Негослав Велизарић** (Србија). **Ђуро Пламенац** (Црна Гора). **Влад. Новакоскић** (Далмација). **Стево Грубић** (Лика—Крбава). **Влајко Тасовац** (Босна и Херцеговина). **Др. Спиридон Н. Димитријевић** (Македонија).

(Српска Књижевна Задруга.) Управа Српске Књижевне Задруге јавља свима повјереницима, задругарима, претилацима и пријатељима Задругиним, да је експедиција потпуно извршена, како у Србији тако и у свему иностранству. Према томе молимо свакога, коме књиге још нијесу стигле, да изволи непосредно њој то доставити, па да она одмах рекламује и укљони застој, ако га гаје буде било. У исти мах Управа извјештава, да је свима повјереницима послала позив на купљење улога за четврто коло и потребних призора за то, и моли свакога повјереника коме ова пошљка још није стигла, да јој то одмах изволи јавити. Све пак повјеренике моли да убрзају купљење улога, пошто Задруга у великој штампа четврто коло, па ће га скоро и довршити. Да би Управа на вријеме могла штампати и списак чланова, моли све повјеренике, да увијек што прије пошљу списак својих чланова са улогом непосредно благајници Задругиној.

Београд, 25 новембра 1895.

Администрација
Српске Књижевне Задруге
Београд.

(Нове књиге.) Примили смо нову књигу о Црној Гори под насловом *Gien post Montenegro raaski*, што је написао норвешки војнички капетан Х. Ангел, који је прије три године на ликама у сред зиме долазио у Црну Гору. Књига је написана норвешким језиком, и штампана је у Кристијанији. По издацима њеним судимо, да има бити врло занимљива, и пуна симпатија према Црној Гори. Издање је управо раскошно. Капетан Ангел оставио је међу нама опће симпатије, које је стекао за вријеме његовог бављења у Црној Гори. И повратио се из Црне Горе са највештајем утисцима, што нам свједоче писма, што је за тијем из Норвешке пишао својим пријатељима у Црној Гори.

— Збирка Педагошких радова Мите Нешковића. Књига друга. Ове радове је наградила Матица Српска. У Ср. Карловцима, српска манастирска штампарија, 1895.

Садржина је ове књиге: Учитељска школа у Црној Гори. — Што се до данас радило на удружењу српског учитељства.

— Поглед на Локоове мисли о васпитању.

Г. Нешковић познат је као ваљани српски писац по педагогији, и за то би валидно било препоручити његове радове.

Особито његове мисли о учитељској школи у Црној Гори, поводом „Нацрта за

*) Моде се све српске новине, да овај проглас прештапају.

учитељске школе црногорске,“ што је био изашао у „Гласу Црногорца“ 1879, за нас су од велике вриједности.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 31 децембра.

(Божик.) Божићни празници проведени су како у Свијетлом Двору тако и у цијелој вароши са свијема народним обичајима веселије него икад. На Бадњи дан одно је Његова Свијетлост Књаз Мирко да успјече бадњаке, и по старом обичају доијели су Маргиновићи са Бајица бадњаке пред Свијетли Насљедников Двор, гдје су били угошћени. То су исто и Доњокрајци ове године учинили. У првом мраку налагали су се бадњаци уз пуцњаву из пушака, која се разлијегала преко пијеле ноћи уз весело пјевање док је зазвонило на јутрењу, иза које је одма слиједила света литургија, у присуству Његовог Височанства Господара и мноштва народа. Послије богослужења из цркве се одило на честитање у Свијетли Двор, па у Насљедников Дворац, гдје су биле приготовљене пуне софре. Његово Височанство Господар полазио је Високопросвештеног Митрополита Митрофана, царско-руског министра резидента г. Аргиропула, своје великодостојнике, г. пуковника Сумарокова, и дјевојачки институт. Његово Височанство Књаз Насљедник са омладином походно је многе куће по вароши и у два пута частио је у Свом Двору весело друштво. По вароши се разлијегало пјевање веселијех полазника, који су се мирбожили гдје су се сријетали. Божик је проведен, једном ријечи, како треба да га Срби проводе.

(Дар из Париза.) Г. Феликс Фор, пресједник француске републике, послао је Његовом Височанству Престолонаследнику на дар два скупштинска ваза.

(„Цариградски Гласник“) јавља: На Св. Николу, имен-дан Његовог Височанства Књаза Црне Горе и Брда, Николе I., у капели овдашњег руског посланства, при служби, па исти дан, при благодаренју за здравље и дуг живот свеврсјеског Цара Николе II., спомињато је и име Књаза Николе црногорског при возгласима. Овим је уведено у обичај, да се при благодаренјима у руској капели за здравље и дуг живот свеврсјеског Цара Николе, држе моленствија и за здравље и дуг живот црногорског Књаза Николе.

(Личне вијести.) Г. др. Лујо кнез Војновић, учени и даровити српски писац, приснио је са својом госпођом из Дубровника, гдје је отпочео адвокатску радњу, на Цетиње да у нашој средини проведе дочек новог лета.

(Седамдесетогодишњица Милетићева.) Доносимо да другом мјесту позив из Новог Сада на учешће у прослави седамдесетогодишњице од рођења дра Светозара Милетића, који је у патњама и напрезању у раду на политичком пољу за свој народ умом оболло. Име овога српског борца познато је у цијелом Српству, и из признања према заслужном мужу народ ће се из свијех крајева српских одазвати овоме позиву, па треба да се одазове и из Црне Горе. Овдје треба да се лати посла наша омладина, и да не оклијева јер је дан прославе на прагу.

(Вријеме.) О Божићним празницима имали смо јак сјевер; а од јучер у јутро пада снјега, и јутрос је освануо до метра висок. Дилџенца није могла кренути пут Котора, нити ће моћ док се пут не расчисти.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА.“

БЕРЛИН, 23 децембра. — Цар Вилхелм је послао пресједнику тран-

свалске републике телеграм честитајући му искрено, што је без помоћи пријатељских велеспла успио да успостави мир против нарушитеља мира, који су упали у Трансвал, и што је сачувао независност земље.

МАДРИД, 23 децембра. — Званична депеша из Хаване доноси да су усташи подрли у провинцију хаванску.

БЕРЛИН, 24 децембра. — Листво одобравају телеграм Царев пресједнику Трансвала.

ЛОНДОН, 24 децембра. — Депеша Цара Вилхелма пресједнику Кригеру учинила велики утисак. Сви листови изјављују, да депеша не показује нимало пријатељства према Инглеској, и наглашују, да Њемачка ни друге велесиле немају више права у Трансвалу пред Инглеском. Чета Цемсопова изгубила је 70 мртвијех, 30 рањенијех, и 500 заробљенијех.

ЛОНДОН, 25 децембра. — Депеша из Хаване јавља, да су Устани почели опсејдати варош Хавану.

ЦАРИГРАД, 25 децембра. — Јављају се нови у Анатолији немири. Пало је 3000 жртава. Нападаји око Цејтуна нијесу обустављени.

ЛОНДОН, 25 децембра. — Шамберлеји примајући депутацију трговаца, изјавио је да Инглеска у погледу Трансвала држи конвенцију од г. 1884 у свијем тачкама.

БЕРЛИН, 25 децембра. — Кригер телеграфично је захвалио цару Вилхелму на честитци, изјављујући наду да ће сачувати независност републике.

НИЦА, — 26 децембра. — Престолонаследника руског здравље сваки дан се побољшава. Излази ијешке на шетњу сваки дан. Са Великим Књазом Петром Николајевићем води најсрданију конверсацију.

МАДРИД, 25 децембра. — Званична депеша јавља из Хаване да је војска обуставила напредовање усташа. Генерал Новаро потукао је усташе. Појединости оскудијелију.

ПЕТРОГРАД, 27 децембра. — Цар ће одговорити својеручијем писмом Султану на писмо што му је Ариф-паша дошло.

МАДРИД, 27 децембра. — Ратни министар није примио оставку генерала Кампоса.

ЦАРИГРАД, 27 децембра. — Усташа у Цејтуну доунили су храну и муницију за који мјесец. Усташа одлучили да се предаду само условом неких привилегија. Интервенција изгледа трудна.

ЦАРИГРАД, 28 децембра. — Усташа у Цејтуну примили су посредовање консула из Алена. Нападаји су обустављени.

ПЕТРОГРАД, 28 децембра. — Њемачки посланик Радолин долази ејутра са аутографијем писмом Цара Вилхелма.

ЛОНДОН, 28 децембра. — Њемачки посланик Хатцфелд био је дуго код Салцзберија. Становништво у Јоханесбургу предало је оружје без услова. Криза је проиша.

БИОГРАД, 29 децембра. — Генерал Павловић послан је на Цетиње да измијени ратификацију трговинске конвенције и да преда Књазу Николи орден Св. Саве за књижевни рад.

ЛОНДОН, 29 децембра. — Шамберлеји телеграфично је изразио Краљичино задовољство Кригеру, за његову одлуку да поврати заробљенике који ће чин доприносијети миру у јужној Африци, којој је потребито сагласје расе инглеске и холандске за напредак у будућности.

БЕРЛИН, 29 децембра. — „Нордајне“ одбија тврдњу инглеске штампе, да Њемачка пријеђа међународно право у непризнавању инглеског суверенитета над Трансвалом. Инглеска је послје 1884 пустила Трансвал да врши сва права независне државе без протеста.

ЛОНДОН, 29 децембра. — „Рајтер“ доноси из Преторије (орестолнице Трансвала), да власти имају у рукама документе, да је побуна имала сврху да анектира републику.

МАСАВА, 29 децембра. — Мевелик је 7/1 напао на Макале и нападај је трајао читав дан, са незнатнијем губитком с једне и с друге стране.

ЛОНДОН, 30 децембра. — Говори се да ће влада саставити другу ескадру покретну. „Рајтер“, доноси из Јоханесбурга, да је пуковник Родес уапшен као велепиздајник и одведен у Преторију. Град је миран. Радња је опет отпочела.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Како на вријеме нијесам могао одговорити на многа саучешћа, која су ми брзојавом или преко писма у ово неколико дана стигла, то овим путем јавно благодарим на прво мјесто мом драгом племену Братоножићима и то главарима и народу уједно, што у кратком времену, а у онако великом броју са свију страна похиташе, ожалише и до вјечне куће испратеше њихова омиљеног Сердара, а нашег никад незаборављеног Ђеда

ВУКА МИЛОШЕВА.

Уједно захваљам и ђедовим и нашим пријатељима г. г. кап. Милошу Радовићу, кап. Илији Л. Поповићу, бриг. барјактару Арсу Новакосу Вујосевићу, бат. барјак. Станоју Радојеву, официрима Стефану Маринићу и Илији Стефанову, и многобројним покајницима које су с њима дошле да сузама оросе и до гроба испрате мртво ђедово тијело.

Напосе благодарим надзиратељу попу попу Митру Симићу са цијелим нашим свештенством и учитељем што не жалише труда да дођу и моме ђеду увеличају сировод.

Па свима онима који су ме непосредно, телеграфом или писмом у жалости посјетили нека им је вјечита хвала.

Пелев-Бријег, 15 децембра 1895.

О жалошћени:

Никола Митровић с браћом и осталом родбином.

ОГЛАСИ.

СРЕЋНА ПРИЛИКА

Од 30.000 срећака што их Српска Држ. Класна Лутрија издаје за XI. коло 15.000, срећака добијају згодитке од дин. 150.000, 75.000, 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 10.000 и врло велики број мањих од 5000, 2500, 1000, 800, 700, 600, 500 и т. д.

Укупно преко три милиона динара подијелиће се на играче XI. кола.

Срећа се не стиже ако се не сретне. Ко купује срећке Класне Лутрије тај иде срећи на сусрет. Улог је незнатан а добит огромна. Сваки треба да се користи овом јединицом а срећном приликом, па да игра у овој државној лутрији.

У V-тој класи прошлога кола већина главних згодитака и знатан број мањих пали су на срећке продате из наше радње који су одма и исплаћени.

Наша радња снабђена је и за ово XI. коло великим избором срећака за I. класу у свима подјелама и разним бројевима и моли поштоване играче да се за исте изводе на нас обраћају.

Поручбине из Црне Горе и Српских покрајина извршујемо брзо и тачно. Извјештаје о резултату сваког вучења као и свако друго нужно извјешће достављамо одмах нашим поштованим играчима.

Цијена је срећака за I. класу цијелој 24, половици 12, четвртини 6 и осмини 3 динара у сребру.

Вучење је I. класе 4 јануара 1896 године.

У Београду, новембар 1895.

Кокановић и Васић

овдашњени ПРОДАВЦИ СРЕЋАКА СРП. ДРЖ. КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ

(4—10.)